

РЕШЕНИЕ

№ 5020

гр. София, 29.09.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 15 състав, в публично заседание на 15.09.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Полина Якимова

при участието на секретаря Клавдия Дали и при участието на прокурора Емил Георгиев, като разгледа дело номер **2114** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

С постъпила в АССГ на 21.02.2020г. искова молба Д. Т. М., изтъпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С. е предявил срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ /накратко ГДИН/ иск за присъждане на обезщетение на неимуществени вреди в размер на 1500 лв., причинени от поставянето на ищеца в неблагоприятни условия – настаняването му в килия за пушачи при положение, че той е непушач, за периода 15.03.2019г. – 28.03.2019г.

В постъпил на 19.03.2020г. отговор на исковата молба от представител по пълномощие на ГДИН се отрича бланкетно основателността на иска и се сочи, че неимуществените вреди не се предполагат.

В съдебно заседание пред АССГ ищецът не се явява, изрично заявявайки желание делото да се разгледа в негово отсъствие. В хода на устните състезания пълномощникът му адв. И. подчертава, че показанията на свидетеля са в унисон с твърденията на М., че в исковия период той е бил настанен с други лишени от свобода, които са пушачи. Ищецът не е пушач и това му е пречело, предизвикало е дискомфорт у него - дразнене на очите и затруднено дишане, бил е изнервен, не се е напивал. Останалите обитатели на помещението-пушачи не са искали да проветряват. Когато е преместен в килия с непушачи, тези странични ефекти са изчезнали. Тъй като е изпитвал стрес и депресия, ищецът е претърпял неимуществени вреди. Много пъти е правил опити да бъде преместен в друга килия, но това не се е

случило в продължение на исковия период.

Ответникът, Главна дирекция «Изпълнение на наказанията», моли за отхвърляне на иска и претендира юрисконсултско възнаграждение, възразявайки за прекомерност на заплатеното адвокатско такса.

Прокурорът от СГП дава заключение за неоснователност и недоказаност на иска и предлага той да бъде отхвърлен. Подчертава, че от доказателствата по делото се установява, че молбата на ищеца за преместване в друга килия датира от 27.03.2019г. и е уважена на следващия ден.

От фактическа страна се установява:

В периода 15.03.2019г. – 28.03.2019г. Д. Т. М. изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С., XII-та група. На 15.03.2019г. той е разпределен на територията на VII-ма група, където пребивава до 28.03.2019г., когато е преразпределен отново за XII-та група. Според писмо на исдвр Д. от 11.03.2020г. на територията на VII-ма група е обособено едно спално помещение за непушачи – 17-то. Липсват данни относно причината лишеният от свобода да не е настанен в него. Инспекторът социална дейност и възпитателна работа, отговарял за групата през исковия период, понастоящем не е служител на Затвора С.. Считано от 28.03.2019г. М. е настанен в 8-мо спално помещение на XII-та група, обособено за лишени от свобода непушачи.

В производство по реда на чл.250-254 АПК с разпореждане на АССГ, I отд., 5 с-в от 7.03.2019г. /информацията е достъпна на интернет сайта на съда/ по адм. дело № 2412/2019г. е постановено безусловното прекратяване на действията на длъжностни лица при Затвора С. по преместването на ищеца от Затвора С. в 3О от 3Т „К.“ без да е издадена заповед по чл.63 ЗИНЗС и да се възстанови предходното положение. Според писмено сведение на служител на ГДИН /л.43 от делото/ и докладна записка от 28.03.2019г. до началника на Затвора С. /л.47/ в изпълнение на съдебния акт М. е върнат в затвора и е разпределен в XII-та група. Лишеният от свобода отказал да бъде настанен в посочената група, поради което на 15.03.2019г. е преразпределен на територията на VII-ма група, където към този момент помещенията за непушачи са със запълнен капацитет. Заявление за преместването си в килия за непушачи ищецът депозирал на 27.03.2019г. и след изслушването му ден по-късно е разпределен в XII-та група в помещение № 8, обособено за непушачи.

От мотивната част на определение № 2798/ 9.04.2019г., постановено от АССГ, III отд., 62 с-в по адм. дело № 3418/ 2019г. и от жалбата на л.46 от делото е видно, че М. е оспорил Решение от 15.03.2019г. на комисията по чл.35 ППЗИНЗС на Затвора С., с което той е преместен в VII-ма група, в килия за пушачи. Със заявление рег. № 25.03.2019г. и молба, регистрирана на 28.03.2019г., ищецът е поискал преместване в XII-та група, в помещение за непушачи. В протокол № 36/ 28.03.2019г. на комисията по чл.35 ППЗИНС е отразено изслушването на М. и решението на комисията той да бъде настанен в XII-та група, килия за непушачи.

В. Й., лишен от свобода, намиращ се в Затвора С. и ищец по няколко дела с ГДИН, разпитан в осз на 15.09.2020г. споделя, че от 5 години познава М., който е непушач, но въпреки това е настанен в килия за пушачи, която се намирала срещу тази, в която свидетелят е пребивавал. Ищецът се оплаквал от зачервяване на очите и затруднено дишане, от нарушаване на нощната почивка, бил изнервен. Пушачите от килията не я проветряват. Външността на М. и промяната в поведението му показвала, че той е изнервен. Във въпросната килия ищецът прекарал 15-20 дни през м. март.

Показанията на свидетеля са подробни, последователни, логични и изцяло подкрепят

заявените от М. факти на настаняването му в килия, предназначена за пушачи въпреки обстоятелството, че самият той не пуши. Те се основават на непосредствени впечатления от състоянието на ищеца през исковия период и съдът не намира основание да не ги цени. Обратен извод не може да се обоснове с обстоятелството, че Й. води дела с ГДИН. Показанията му са резултат от обичайна за затворническото ежедневие комуникация и са житейски достоверни.

Други доказателства от значение за спора по делото не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в период на престой в Затвора С. от 15.03.2019г. до 28.03.2019г. е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразно бездействие на администрацията на Затвора С. да го настани в обособено помещение за непушачи – чл.21 ППЗИНЗС, обективизиращо се чрез настаняването на М. в помещение за пушачи при положение, че той не пуши.

Основателността на предявения иск предполага установяване на следните материално-правни предпоставки: 1/ акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 ЗИНЗС; 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 ЗИНЗС и 3/ причинна връзка между нарушението по чл.3 ЗИНЗС и настъпилите вредоносен резултат.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от М. неимуществени вреди – физически и психически дискомфорт - дразнене на очите, затруднено дишане, стрес, изнервеност, нарушения на нощния сън от проявна форма на нарушения на чл.3 ЗИНЗС вр. чл.3 КЗПЧОС: настаняване в помещение за пушачи.

Според чл.3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл.3 ЗИНЗС, предвиждаща, се осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечавачи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им – чл.2, т.3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Фактическо основание на предявения иск е настаняването на М. в помещение на пушачи при положение, че той е непушач – нарушение по чл.21 ППЗИНЗС. Цитираната разпоредба предвижда задължение за затворническата администрация да обособи спални помещения за настаняване на непушачи във всяка затворническа

група. Изпълнението на това задължение не е поставено в зависимост от волята на лишените от свобода, изтърпяващи наказание, поради което е ирелевантно дали е заявено или не желание за настаняване в такова помещение. Показанията на св. Й. са категорични, че М. е непушач – това обстоятелство не се оспорва от администрацията. На правото на лишените от свобода по чл.21, ал.4 от ППЗИНЗС съответства задължението на затворническата администрация да обособи такова помещение.

Въз основа на показанията на св. Й. съдът приема за доказано твърдението на М., че в исковия период 15-28.03.2019г. той е бил настанен в помещение заедно с още трима лишени от свобода, всеки от които пуши. При мнозинство на пушачите останалите обитатели на помещението принудително се поставят в положение на пасивни пушачи. Поради това съдът приема, че е доказано противоправно бездействие на затворническата администрация да настани ищеца в помещение по чл.21 ППЗИНЗС. При този извод настъпването на неудобства, стрес, физически дискомфорт – дразнене на очите, затруднено дишане, съдът възприема като обичайно настъпващи вреди за всеки човек, поставен в такава ситуация.

При този анализ съдът приема, че искът е частично основателен и ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са резултат от нарушаване на общата забрана за нечовешко и унижително отношение. Несъмнено настаняването на ищеца в килия с още трима пушачи в сезон, в който метеорологичните условия не всякога предполагат възможност на пълноценно проветряване, е от естество да причини емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Извън съмнение настаняването на непушач в общо помещение с още трима пушачи кореспондира на понятието „нечовешко” и „унижително” отношение, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между бездействието на администрацията да изпълни задължението си по чл.21 ППЗИНЗС и неимуществените вреди. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – чл.284, ал.5 ЗИНЗС.

Размерът на дължимото обезщетение следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне на паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане на икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото „Н. и други срещу България”, съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията на справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл.41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една

страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В разглеждания случай като се отчетат обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението по чл.3, ал.1 вр. ал.2 ЗИНЗС; периода на исковата претенция /времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство – две седмици/; предвид характера и невисокия интензитет на породените негативни вътрешни изживявания, без конкретно увреждане на здравето /психическо и физическо/; обстоятелството, че престоят в спалното помещение не е непрекъснат /с оглед правото на всеки лишен от свобода на ежедневен престой на открито/ и при прилагане на чл.284, ал.2 ЗИНЗС съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 350 лв. В останалата част над 250 лв. до общия предявен размер от 1500 лв. искът е неоснователен и недоказан и следва да бъде отхвърлен.

Съответно на уважената част от иска на М., заплатил на адв. И. 400 лв. по договор за правна защита и съдействие от 12.03.2020г., се присъждат 93,33 лв. разноски по делото. Възражението за прекомерност на адвокатското възнаграждение е неоснователно предвид обема и качеството на осъществената от адв. И. процесуална защита. Независимо от изхода на спора – частично отхвърляне на иска на ГДИН не се следва юрисконсултско възнаграждение - разпоредбите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС дерогират общото правило на чл. 78, ал. 3 ГПК. Съдържанието на посочените разпоредби дава основание да се направи извод, че законодателят не е предвидил изрично, че при отхвърляне изцяло или частично на предявените искове, на ответника се дължи заплащане на възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв или юрисконсултско възнаграждение, ако е бил защитаван от юрисконсулт.

По изложените съображения Административен съд София-град, I отделение, 15 състав

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” да заплати на Д. Т. М. обезщетение за неимуществени вреди в размер на 350 /триста и петдесет/ лв. за периода 15.03.2019г. – 28.03.2019г. от поставянето му в нечовешки и унижителни условия, изразяващи се в бездействие на администрацията да го настани в помещение за непущачи, като ОТХВЪРЛЯ иска в частта над 350 лв. до 1500 лв.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” да заплати на Д. Т. М. 93,33 /деветдесет и три цяло трийсет и три стотни/ лв. разноски по делото.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок, считано от съобщението и получаване на преписи от него от страните.

СЪДИЯ: